

PRZEZYSK (78) *sb m*

e jasne.

sg L przezysku (2). *pl N* przezyski (11). *G* przezysków (32); -ów (22), -(o)w (10). *D* przezyskóm (3). *A* przezyski (12). *I* przezyski (1) *GroicPorz*, przezyskami (1) *OrzRozm.* *L* przezyskach, [przezyskoch] (16); -ach (11), -ách (5); -ach *GroicPorz* (3); -ách *GórnDworz*; -ach : -ách *UstPraw* (1:1), *SarnStat* (7:3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) w.

praw. Należność przyznana wyrokiem sądu (oddawana wygrywającemu sprawę przez stronę przegrywającą bądź też zapisana na jej dobrach); też: dochodzenie w sądzie o odszkodowanie, wyrok w takiej sprawie lub dokument stwierdzający postanowienie sądu w tej sprawie (korzystny dla pozywającego) (kalka z lat. perlucrum); perlucrum JanStat; lucrifacta pecunia, lucrum ex lite Cn (78) : tedj pan Cziechonowski yvsz tho nassia bierze isz ma ymienie ono s onych przezyskow oczyszcz ZapWar 1548 nr 2668; tam ze w Varssevie xyęza s kapituly ktorzi na ten czas przy kosciele będa będa povinny pana Viernossa v Act Consistorskich qwitovac y wypuscicz dobrovolnie spostempku prawa y sprzezyskoff ktore byly przewyedy na nym w Duchownym prawie ZapWar 1550 nr 2665, 1522 nr 2277; Porządek w Przezyfkách gdy Stroná pozwána do Sądu niętawa. GroicPorz C marg; ktory [dłużnik] ma być przez Vrząd ták długo záchowan/ aż Powodowi w dżugu wedle przezyskow dofyć vczyni/ álbo go Powod wolno pułci. GroicPorz q4v; Exekucya s przezyskow rozna/ wedle roznych żálob. GroicPorz nn4v, C [2 r.], C4v, q, q2v; UstPraw A3, H; Ciężánié w Przezyfkách ad Brachium Regale. SarnStat 548; Włzákże dobrá wiánu ženinému poddáné od przezysków fá wolné. SarnStat 549; tedy Stároftá mieyfćá Woźnégo przyda/ [...] áby tázme zárázem práwem zwyciężony temu/ ktory práwem wygrał/ w dobrá przerzeczoné ná którých tákowé przezyski fá przewidzióné/ w wiązánié iftotnie y zárázem dał SarnStat 831, 543, 543 źp, 544, 582, 636 [2 r.] (24); [ZapKrak 1543 60/27; A thak then wyelmozny Yendrzey Stadnyczski po vkazanyv thych tho zapyssow, s ktorych thy tho przezysky vrosly [...] powyedzial, yz [...] ZapKrakBiec 1543 10/94, 10/94].

przezyski na kogo (1): Abowiem złęgo dłużniká/ raz oblicznie pozwánęgo/ ná drugi y trzeći obliczny pozew mógł by nigdy nie wyłzpiegowác/ gdy by fye iuż chronił vchodząc ná fye przezyskow álbo przewodu Práwá/ wedle troiákęgo pozwánia oblicznie. *GroicPorz* q2.

przezyski przeciw komu, przeciw czemu (4): W trzećiey [części] o Połtępku Sądowym/ ták w przezyskach práwnych przeciw ftronie gdy do Sądu pozwána niętanie/ iáko też w ípráwách włzytkich/ gdy do Sądu ftánie. *GroicPorz* C; Stároftowie winni exequowác przezyski przeciw koźdemu pod winá ftem grzywien. *UstPraw* A3. Cf »przezyski otrzymać«.

przezyski czyje [w tym: *G sb* (3), *ai poss* (3), [pron poss]] (6): Zítrony przezysków *interim* otrzymaných przeciw miáftóm/ tákże téż miefczan przeciw ízláchćie/ to fie záchowác ma do vznánia náłżęgo [tj. króla]/ iáko około przezysków Duchowných. *SarnStat* 139 [*idem* (4)] 320 [2 r.], 856 [2 r.]; [yz prawo y przezysky swe na pana Stadnyczskiego wlał ZapKrakBiec 1543 10/94; Na then ze czass thamze pan Spithek [...] ze swimy przezyski przerzeczonemy Nyema Nycz skodzicz ymenyu pana Ianovemu przess decreth nassz przissądzonemu ZapKrakBiec 1544 9/321].

W połączeniach szeregowych (4): A tak ty dwie rzeczy [tj. formalności, których ma dopełnić urzędnik sądowy] [...] w każdym pozwie ią tak potrzebne/ iż y skazanie/ y poštěpek [tj. proces]/ y przezyłki bes nich bywają niczemne *GroicPorz* p4; á [possessor] dekrét przereczony/ przezyłki/ rękojemstwo/ dług y pośsefsiiéy podánié/ w áktách opifány/ kálsować y wpiśać powinien *SarnStat* 1168, 685, 1168; Apráwne [!] wypominánia/ dekrety/ przezyłki/ intromiśie/ bánincie [!]/ y fáme profcriptie/ iuz fie też (ślufzonym dopuźczeniem Bołkim) z kłátwámi zrownáły *PowodPr* 25; [A thak tho ymyenye czwarthą cząszcz przereczoną pan sanoczski trzyma za wyązanym y za prawem, y za przezyłki y za zapissem *ZapKrakBiec* 1543 10/95].

W charakterystycznych połączeniach: *przezyski niczemne, wielkie; przezyskow egzekucyja, wyszczenie* (2); *fantowanie wedle przezyskow; przezyskow uchodzić; od przezyskow (być) wolny* (2), *wypisać; wwiązać mocą przezyskow; z przezyskow oczyścić; przezyski egzekwować* (2), *kasować, [na kim] przewieść; przezyski urosły, zaszły ([na kim])* (2); *w przezyskach ciążanie, egzekucyja, porządek* (2).

Zwroty: »przezyski otrzymać; przezyski (prawem) otrzymane, odzierżane« = *perlucrum obtinere* (a. *obtentum*) *JanStat* [w tym: przeciw czemu także też przeciw komu (3)] [szyk zmienny] (4;6:2): y przezyłki iesly by tham ktore nathem ymienyv ktos kolik dotego czassu otrzymał tedj pan Cziechonowski [...] ma ymienie ono [...] [z nich] oczyssicz *ZapWar* 1548 nr 2668; A Stároftá potym ón/ niech dofyć czyni rzeczy ofądzonéy/ to iest przezyłkóm w inźym powiećie práwem otrzymanym [rei iudicate, alias illorum perlucrorum *JanStat* 655]. *SarnStat* 544 [idem 771]; gdyż wedle práwá opráwy [tj. majątki żon otrzymane od mężów] nie podlégáją przezyłkóm ná mężu odzierżánym/ máią zoftać w pośsefsiiéy opráwy íwéy *SarnStat* 637 [idem 591], 139, 320, 591, 688, 760 (11); [then tho rzeczony Creczslaw [!] Woyszyk [...] otrzymał przezyskow thysścancz zlothych zakladv *ZapKrakBiec* 1543 10/94].

»w przezyskach skazać; skazan(y) w przezysku« (1;2): Iáko gdy iednego w wielkich przezyłkach íkazano/ począł plákáć/ á fyn do niego rzekł/ Czemu w.m. pláčześz/ Odpowiedział ociec/ ábo mam ípiewać po takim dekrecie. *GórnDworz* R6v; Zá którą [winę] zaráz ma bydź íkazány w Przezyłku [pro qua statim debet condemnari in perlucro *JanStat* 637]. *SarnStat* 799, 799.

»wziąć przezyskami« (1): vkaż mi áby ktory Iágełło wźiął co komu przezyłkami: á ia tobie bes liczby powiem nádánia domu Iágełłowego/ ktore między námi íą *OrzRozm* Ov.

Wyrażenia: »przezyski dobre [= równowážące stratę]« (2): Sędźia ná żądánie Powodu obaczywfyz iefli przezyski dobre/ będzie winien Powodowi Spráwiedliwóć vczynić s Pozwánego *GroicPorz* q2v, C.

»przezyski niesprawiedliwe« (1): Przezyłki niespráwiedliwe zwykl Sędźia retráctowác. *SarnStat* 1296.

»wwiązanie w przezyskach« = *doprowadzenie do objęcia w posiadanie zasądzonych wyrokiem dóbr* (1): A powodowi ma być dan Woźny ná w wiazánie w onych przezyłkach y w winie wedle íkazni. *UstPraw* C3.

Szeregi: »długi i przezyski« (1): Ziemśkiego práwá Księgi dzieśią(te); o długách y przezyłkach. *SarnStat* 693 źp.

»przezyski i kondemnacyje« (1): *Item*, wżyŃtki  przezyski y *condemnatie* do on go St tutu i ko pod  znur przyk d i . *SarnStat* 1296.

»przezyski i skaźnie« (1): K iegi  adowne m i  by  w k zdy  powie ie/ w ktore m i  wwdoci  w zel kie przezyski y  kaźnie. *UstPraw* G2v.

»summy i (albo) przezyski« (3): A i liby to by  n  S ymie tym to n leźiono/ iź t kow  dobr  [...] w i kich summ ch/  lbo przezyskach t z by  przez przodki n lź  komu odie  : tedy t kow  dobr  [...] b dziem powinni temu/ komu b dzie naleź  wr ci  *SarnStat* 94, 688, 760.

»przezyski i wina« (1): *UstPraw* C3 cf »wwi zanie w przezyskach«.

»zak ady i przezyski« (1): I liby t z by  d ug oycow ki *super bonis minorennium* [tj. na dobrach os b niepe noletnich],   zak ady y przezyski i cze nie z lzy/ [...] tedy opiekun [...]/ ma wcz s pu ci  w summ ch g ownych dobr  *minorennium*. *SarnStat* 582; [A vrzand groczki starosszczy Crakowski skaza , aby by  rumovanye ymyenya tego wssythkyego [...] w tychze zakladzyech troyakych y w przezyskach na stronye pozwaney *ZapKrac* 1543 60/5]. [Ponadto w po czeniu szeregowym 1 r.]

»zyski, przezyski« (3): przerwczony A. obowi zuie  ie [...] od wżyŃtkich zapis w pi rwszych/ pozw w z nieŃionych/ [...] zysk w/ przezysk w kt rychkolwiek i li kt r    / [...] przerwczon   ugi ko cieln  [...] broni  *SarnStat* 1252, 1249, 1254. [Ponadto w po czeniu szeregowym 1 r.]

MC